

DE RECLAMEPIJPEN VAN BONNAUD

door Maurice Raphaël en Ruud Stam

Door tal van pijpenfabrieken zijn er reclamepijpen vervaardigd. Als Nederlander denk je eerst aan de pijpen van Goedewaagen met bijv. reclame voor Henkes jenever of de Tabaksfabriek Balma te Amsterdam.

Echter nergens zijn er zoveel reclamepijpen gemaakt als juist door de pijpenfabrieken te Marseille. Opvallend is verder, dat het hier steeds gaat om standaardmodellen waar een tekst in de nog natte klei gestempeld is. Dit in tegenstelling tot bovengenoemde pijpen van bijv. Goedewaagen, waar aparte mallen voor vervaardigd werden.

De Bonnaud-dynastie heerste in de pijpenwereld van Marseille van 1824 tot 1958. De reclamepijpen waar we het hier over hebben, stammen, voor zover na te gaan, uit het begin van deze eeuw. Zij zijn alle gemerkt met Bonnaud/Marseille, op één uitzondering na. Dat is de pijp met daarop "Exposition 1906" die het merk Mazët/Marseille draagt. Felix Mazët (werkzaam 1892-1913) was een handelaar in pijpen met een eigen merk. Hij was gevestigd te Marseille aan de Allées de Meilhan en liet pijpen bij Bonnaud vervaardigen. Voorts is bekend dat Job Clerc uit St. Quentin-la-Poterie voor Bonnaud (reclame)pijpen vervaardigde. In zijn catalogus zijn er enige afgebeeld.

De reclameteksten op de Bonnaud-pijpen zijn in te delen naar doel of instelling waar reclame voor werd gemaakt, zoals dranken, restaurants, bars, tabakswinkels, tentoonstellingen, etc. De pijpen werden op verschillende manieren ingezet bij de promotie:

- Zo werden de pijpen waarop reclame staat voor bars, koffiehuisen, cafés, tabakswinkels, Tabacs Liqueurs, Vins Tabacs en Café Tabacs besteld door de eigenaren van deze etablissementen om aan hun klanten te schenken ter ere van het oudejaarsfeest.

- De pijpen met daarop de reclame van handelaren werden gedurende het hele jaar aan goede klanten die rookten, weggegeven.

- De pijpen met reclame voor dranken daarop werden door de fabrikanten van deze dranken besteld en aan de verkopers aangeboden. Deze gaven op hun beurt de pijpen aan hun beste klanten weg bij de drank die op de pijp vermeld stond.

- De pijpen waarop de naam van een tentoonstelling vermeld stond, werden door de pijpenmakers gemaakt om weg te geven aan de bezoekers van de stand van de pijpenmaker.

- De pijpen voorzien van de teksten Cercle de L'Union of Cercle du Creusot werden besteld door deze verenigingen/sociëteiten te Marseille. Ieder lid van deze vereniging kreeg zo'n pijp. Dit diende als teken van herkenning of als teken, dat je erbij hoorde.

Verantwoording van het gebruikte materiaal

Het merendeel van de hier genoemde pijpen zijn aanwezig in de collectie van Maurice Raphaël. De met * gemerkte pijpen ontbreken daarin en zijn in de collectie van Ruud Stam opgenomen, terwijl de met ** gemerkte pijpen alleen in de collectie van het Pijpenkabinet voorkomen.

Lijst van reclameteksten op Bonnaud-pijpen

Dranken - Wijn:

- RONAL GENTIANE QUINA
- GENTIANE THEJY
- QUINA SAMSON
- QUINA PHILIPPART AU VIN DE CUQUES AIX B.D.R.
- KINA PERRIER
- APERITIF MUGNIER
- AMARA BLANQUE NICE
- FERNET BRANCA NICE
- L'AMER PICON
- BIÈRE ARLEN MONT BELIARD **
- BIÈRE PHENIX
- BIÈRE ARLEN
- RHUM FOX LAND
- CHAMPAGNE MOET ET CHANDON

- VINS CAVES KUHF
- BREMOND VINS LIQUEURS CARQUEIRANNE

Brasseries - Restaurants:

- BRASSERIE CANNEBIÈRE
- BRASSERIE GUILLOTIÈRE
- BRASSERIE DE ST. ETIENNE
- BRASSERIES DE MAXEVILLE
- JOURDAN VINS RESTAURANT 124 R. DE GRENELLE

Bars - Cafés

- Vve ALLAIS BAR DU TELEGRAPHE
- BAR MONCEY 78 Crs VIITON GARE GENEVE
- BAR FABRE MOURILLON 1902

- AU DEPART CAFE VINS CHENILLOT
- Vve FERRIER CAFE DE LA PAIX
- CAFE DE LA LUNE
- CAFE CENTRAL
- CAFE CASTILLE
- CAFE DE LA ROTONDE
- CAFE DE LA TERRASSE

Tabacs - Tabacs liqueurs - Vins Tabac - Café tabac

- Vve VINCENT TABACS
- DEMICHELIS TABACS
- RUON FILS TABA PLAINE
- BAILLE TABAC
- BERTA TABACS
- CAMOIN TABACS
- J. CHAMP TABACS 1903
- BOUICHOU TABACS R. LAFAYETTE 45
- GASQUET TABACS PUGET VILLE
- NATTE TABACS 1904
- JOUFFRET TABACS 1903
- Vve BLANC TABACS LA CRAU
- MON CHATAIGNIER TABAC 1905
- TROTOBAS TABACS
- CIVETTE TOULONNAISE
- CRESP TABACS HYERES
- MON LINDENLAUB 38 RUE MAROC TABAC
- DESCHAMPS TABAC RUE DU MAROC 38
- MON RICROS R. VERCINGETORIX 108 TABAC
- JOULIA TABAC Anue ST OUEN 156
- MON RAGUENEAU 240 R. DE CHARENTON TABAC
- MON MOUREZ TABAC Av. DE CLICHY 162
- GOSNET TABACS RUE DE LONCHAMPS
- MON BROUSSE TABAC Fg ST MARTIN TABACS
- BOUGLEREAU TABAC 118 Av. CHOISY
- MARGERAND TABAC 40 R. MARCADET
- MON GINISTY TABAC R. DE BALAGNY 37
- HARTMAN TABAC Fg ST MARTIN

- LUCIANI TABACS LIQUEURS
- RENOUAL TABAC LIQUEURS
- RATEAU TABAC LIQUEURS AUBERVILLIERS
- DAUMAS TABACS LIQUEURS RUE DE RENNES
- DAUMAS TABACS LIQUEURS RUE CARNOT
- SECOND TABACS LIQUEURS
- TABAC LIQUEURS BOISY DANGLAS GAILLARD
- TABAC JULHES LIQUEURS
- TABACS LIQUEURS VANIDE
- BERTA TABACS LIQUEURS
- LOMBARD TABACS LIQUEURS TOULON
- COULOMB TABACS LIQUEURS TOULON
- GROITIER TABACS LIQUEURS TOULON
- DOMINGUE TABACS LIQUEURS MOURILLON
- VENTRE TABACS LIQUEURS MOURILLON
- J. GRAILLE TABACS LIQUEURS OLLIOULES
- Ant. BLANCS TABACS LIQUEURS SANARY
- CARRETIER TABACS LIQUEURS LA CRAU

- AU GLOBE ROUGE VINS TABACS
- VINS TABACS MARTY CRETEIL
- DENIS VINS TABACS
- DANIEL VINS TABACS

- CIFERGUE TABACS VINS PLACE PEREIRE
- L. CHATELAIN VINS TABACS 240 R. DE CHARENTON
- VINS L. CHATELAIN TABAC
- TEISSEDRE VINS TABAC 144 R. DE GRENELLE
- L. NOITEL VINS TABACS 1909

- A LA ROTONDE CHEVALIER CAFE TABAC
- CAFE DELBECQ TABAC
- CAFE REVERDY TABAC
- CAFE REMILLET TABAC *
- CAFE BEAUCAMP TABAC **

- COSTE BAR TABACS LA GARDE

Handelaren

- CHAUSSURES DUPRE FILS CARPENTRAS
- AMBLARD DISTILATEUR Me JANNES ALLAIS
- POIVRE EPICE RABELAIS
- H. DAUSTRI DENTISTE A TERRE NOIRE. LOIRE
- BOUILLIE BORDELAISE SCHLOESING
- ENGRAIS ANIMALISES J.B. BOTTIN MARSEILLE
- FERNET BRANCA NICE *

- ETIENNE PICHOT
- J. MIRAULT 287 R. LECOURBE 1904
- M. JOULIA Anue DE ST OUEN
- AUX TROIS MOUSQUETAIRES 86 R. ST ANTOINE
- DECAGNY 61 RUE ST ANTOINE
- MARATONE LA LOUBIERE
- BOUICHOU Cs LAFAYETTE 45
- BIZET HYERES
- BOCK GRUBER **

Tentoonstellingen - Verenigingen - Souvenirs - Wensen

- EXPOSITION DE LYON
- EXPOSITION COLONIALE MARSEILLE
- EXPOSITION COLONIALE
- EXPOSITION 1906
- CERCLE DU CREUSOT
- CERCLE DE L'UNION
- SOUVENIR DE L'AMI LEON DE MARSEILLE
- SOUVENIR DE NICE
- BIZET BONNE ANNEE

Literatuur

- Raphaël, Maurice: La pipe en terre, son périple a travers la France. Editions Aztec, 1991